

У Бугарској и вода лечи

Ако сте изабрали да у Бугарској проведете свој одмор, можете да спојите забавно са корисним. Без обзира да ли летујете на мору или у планини, односно да ли више волите зимовање са скијањем, имате шансу да искористите више варијанти бањског лечења или профилаксе.

Већина великих хотела како на црноморској обали, тако и у планинским летовалиштима, располаже својим сопственим центрима за бањско лечење и базенима са минералном водом. Ако сте на мору, можете да искористите предност разноврсних бањских процедура за здравље, лепоту и опуштање у највећем бањском центру на Балканском полуострву у хотелу „Добруца“ у Албени, у хотелу „Амбасадор“ у Златним пјасцима, у holiday клубу „Ривијера“, у летовалиштима „Сунчев ден“ и „St. Elias“, као и у бањском центру у Поморију који је нарочито популаран по свом лековитом блату.

У Бугарској има 1200 изворишта лековите воде. Њих 500 имају доказана лековита својства. Минералне воде у Велинграду лече живце и дијабетес, док у Санданском и Банкји – обољења плућа и срца. Што се тиче болести костију и зглобова, стручњаци препоручују лековиту воду у Павел-Бањи и Момином Проходу. Хисарја може да вам помогне ако имате проблема са бубрезима или са стомаком и цревима. Међутим, љубитељи изворишта топле минералне воде можда би више волели Вршец или Ћустендил, Костенец или Сапареву Бању. Али изворишта корисне минералне воде има свугде у Бугарској – у Пирину и Рили, у Родопима и Старој Планини, у Средњој Гори.

Немојте потцењивати ни привлачне цене које вам нуде бугарски бањски центрови. Оне су једноставно неупоредиве са ценама које морате да платите у Баден-Бадену, Вишију или Карловим Варима, а да то не утиче на квалитет услуга и разноврсност процедура. Дођите и уверите се сами да овде вода стварно лечи како тело, тако и душу.

Рекламна агенција/ издавачка кућа **Виктор – С. Иларионова**
Варна, 2005. године

Речник

лечити, лечим [lěčiti, lěčim] лекувам

излечити, излечим [izlěčiti, izlěčim] да излекувам

изабрати, изаберем [izàbrati, izàberēm] да избера

изабирати, изабирам [izabírati, izabīrām] избирам

провести, проведем [provèsti, provèdēm] да прекарам (*времето си*)

проводити, проводим [provòditi, pròvodīm] прекарвам (*времето си*)

одмор [òdmor] почивка; отпуст

спојити, спојим [spòjiti, spòjīm] да свържа; да съединя

спајати, спајам [spájati, spájām] свързвам; съединявам

забаван, забавна, забавно [zábavan, zábavna, zábavno] забавен, занимателен; приятен

користан, корисна, корисно [kòristan, kòrisna, kòrisno] полезен

обзир [òbzīr] оглед; оглеждане | **без обзира** [bez òbzīra] без оглед, без значение

летовати, летујем [lètovati, lètujēm] летувам, на курорт съм
море [môre] море | **на мору** [na môru] на море
планина [planina] планина | **у планини** | [u planini] на планина
односно [òdnosno] респективно, съответно, или
волети, волим [vòleti, vòlīm] обичам
скијање [skijaŋje] каране на ски, пързаяне със ски
зимовати, зимујем [zimòvati, zìmujēm] зимувам; прекарвам отпуск (ваканция) през зимата
зимовање [zimòvanje] зимуване; прекарване на отпуск (ваканция) през зимата |
зимовање са скијањем [zimòvanje sa skijaŋjem] зимна ски-ваканция
шанса [šansa] шанс
користити, користим [kòristiti, kòristīm] използвам, употребявам
искористити, искористим [iskòristiti, iskòristīm] да употреба
искориштавати, искориштавам [iskorištávati, iskorìštāvām] използвам, експлоатирам;
 възползвам се
варијанта [varijànta] вариант
бањски, бањска, бањско [bànjskī, bānjškā, bānjškō] балнео-, бански, отнасящ се до минерални бани
лечење [lécēŋje] лекуване; лечение | **центар за бањско лечење** [cèntar za bānjškō lécēŋje] балнеолечебна база, балнеоложки център
профилактика [profilàksa] профилактика
велик, велики, велика, велико [vèlik, vèlikī, vèlika, vèliko] голям
хотел [hòtel] хотел
црноморски, црноморска, црноморско [crnòmorskī, crnòmorskā, crnòmorskō] черноморски
обала [òbala] бряг, крайбрежие
планински, планинска, планинско [plànīnskī, plànīnskā, plànīnskō] планински
летовалиште [lètovalište] курорт, летовище
располагати, располагајем [raspolágati, raspòlāžēm] располагавам (*с нешто*)
сопствен, сопствена, сопствено [sòpstven, sòpstvena, sòpstveno] собствен
центар, центра [cèntar, cèntra] център
базен, базена [bàzēn, bazéna] басейн
предност [prèdnòst] предимство, преимущество
разноврстан, разноврсна, разноврсно [raznòvrstan, raznòvrsna, raznòvrsno] разнообразен; разновиден; различен | **разноврсни, разноврсне, разноврсна** [raznòvrstni, raznòvrsne, raznòvrsna] различни, различни видове, разни
процедура [procedúra] процедура
здравље [zdrâvlje] здраве
лепота [lepòta] красота, хубост
опуштање [opúštaŋje] отпускане, релаксация
највећи, највећа, највеће [nājvećī, nājvećā, nājveće] най-голям
полуострво [pòluostrvo] полуостров
Балкан [bàlkān] Балканския полуостров, Балканите
балкански, балканска, балканско [bàlkānskī, bālkānskā, bālkānskō] балкански |
Балканско полуострво [bàlkānskō pòluostrvo] Балканския полуостров
амбасадор [ambàsador] посланик
клуб [klùb] клуб
популаран, популарна, популарно [pòpulāran, pòpulārna, pòpulārno] популярен
нарочито [náročito] особено
лековит, лековита, лековито [lekòvit, lekòvita, lekòvito] лечебен; лековит
блато [blàto] кал
извориште [izvorìšte] извор; място с извори; залеж (на полезни ископаеми)
њих [njīh] тях | **500 њих** [pètstō njīh] 500 от тях

доказан, доказана, доказано [dokázan, dokázana, dokázano] доказан
својство [svójstvo] качесво; свойство
живац, живца [žívac, žívca] нерв | **живци** [žívci] нерви
дијабетес [dijabètes] диабет
обољење [oboljénje] забољаване
плућа *ср. мн.* [plûća] бял дроб
срце [sr̥ce] срце
тицати се, тичем се [tìcati se, tìčēm se] засягам, интересувам | **што се тиче** [što se tìčē]
 що се отнася, що се касае
болест [bòlēst] болест
кост, кости, ген. мн. кости, костију [kòst, kòsti, kòsti, kòstijū] кост
зглоб, зглоба [zglòb, zglòba] става (*напр. глезенна*)
препоручивати, препоручујем [preporučívati, preporùčijēm] препоръчвам
препоручити, препоручим [preporúčiti, preròrūčīm] да препоръчам
помоћи, помогнем [pomòci, pòmognēm] да помогна
помагати, помажем [pomágati, pòmāžēm] помагам, подпомагам
бубрег, мн. бубрези [bùbreg, bùbrezi] бьбрек
стомак, стомака, мн. стомаци [stòmāk, stomáka, stomáci] стомах
црево, мн. црева [crévo, créva] черво, черва
љубитељ [ljùbitelj] любител
топао, топла, топло [tòpao, tòpla, tòplo] топъл
можда [mòžda] може би
свугде [svùgde] навсякъде
немој, немојмо, немојте [nèmōj, nèmōjmo, nèmōjte] недей
потценити, потценим [potcéniti, pòtcēnīm] да подценя
потцењивати, потцењујем [potcenjívati, potcēnjujēm] подценявам
привлачан, привлачна, привлачно [prìvlačan, prìvlačna, prìvlačno] привлекателен
цена [céna] цена
нудити, нудим [nùditi, nùdīm] предлагам
бугарски, бугарска, бугарско [bùgarskī, bùgarskâ, bùgarskō] бьлгарски
једноставан, једноставна, једноставно [jèdnostāvan, jèdnostāvna, jèdnostāvno] прост,
 елементарен, семпъл
једноставно [jèdnostāvno] просто
неупоредив, неупоредива, неупоредиво [neuporèdiv, neuporèdiva, neuporèdivo]
 несравним
морати, морам [móрати, mòrām] длъжен съм, трябва, налага се
платити, платим [plátiti, plâtīm] да платя, да запламя
плаћати, плаћам [pláčati, plâcām] плащам, заплащам
утицати, утичем [ùticati, ùtičēm] влияя
квалитет, квалитета [kvalitèt, kvalitéta] качество
услуга [ùsluga] услуга; обслужване
разноврсност [raznòvrsnòst] разнообразие
доћи, дођем, имп. доћи, дођимо, дођите [dóci, dòđēm, dóđi, dóđimo, dóđite] да дойда;
 ела, да дойдем, елате
уверити се, уверим се, имп. увери се, уверимо се, уверите се [ùveriti se, ùverim se,
 uvèri se, uvèrimo se, uvèrite se] да се убедя; убеди се, да се убедим, убедете се
уверавати се, уверавам се [uverávati se, uvèrāvām se] убеждавам се
стварно [stvârno] наистина, действително
тело [têlo] тяло
душа [dúša] душа

Вежбе

1. Одговорите на следећа питања:

а)

1. У ком случају можете да спојите забавно са корисним?
2. А у којим случајевима имате шансу да искористите више варијанти бањског лечења или профилаксе?
3. Чим располаже већина великих хотела како на црноморској обали, тако и у планинским летовалиштима?
4. Шта можете да учините ако сте на мору?
5. Где можете да искористите предност разноврсних бањских процедура за здравље, лепоту и опуштање?
6. По чему је нарочито популаран бањски центар у Поморију?

б)

1. Колико изворишта минералне воде има у Бугарској?
2. Колико од ових изворишта имају доказана лековита својства?
3. Шта лече минералне воде у Велинграду?
4. А шта лече минералне воде у Санданском и Банкји?
5. За лечење којих болести стручњаци препоручују лековиту воду у Павел-Бањи и Момином Проходу?
6. У ком случају може да вам помогне Хисарја?

с)

1. Која још места би можда више волели љубитељи изворишта топле минералне воде?
2. Где још у Бугарској има изворишта корисне минералне воде?
3. Какве су цене које нам нуде бугарски бањски центрови?
4. А какве су то цене у упоређењу са ценама које морамо да платимо у Баден-Бадену, Вишију или Карловим Варима?
5. Да ли цене у бугарским бањским центрима утичу на квалитет услуга и разноврсност процедура?
6. Шта у Бугарској лечи вода?

2. Преведите на српски језик

а)

да съчетаая полезното с приятното, летувам на море, летувам на планина, прекарвам зимна почивка, зимна ски ваканция, балнеолечение, балнеолечебна база, балнеопроцедури, балнеоложкия център, белодробни заболявания, сърдечни заболявания, костно-ставните заболявания, стомашно-чревни проблеми

б)

Ако сте избрали България за своята почивка, може да съчетаете полезното с приятното. Без значение, дали ще летувате на море или планина, или предпочитате зимна ски ваканция, имате шанс да се възползвате от многобройните варианти за балнеолечение или профилактика.

с)

Повечето от големите хотели не само по черноморското крайбрежие, но и в планинските курорти имат собствена балнеолечебна база и минерални басейни. Ако сте

на море, може да се възползвате от всякакви балнеопроцедури за здраве, красота и релаксация в най-големия балнеоцентър на Балканския полуостров в хотел „Добруджа“ - Албена, в хотел „Амбасадор“ - Златни пясъци, във ваканционен клуб „Ривиера“, в курортите „Слънчев ден“ и „Сейнт Елиас“, в балнеоложкия център в Поморие, който е особено популярен с лечебната си кал.

d)

България има 1200 минерални извора. 500 от тях са с доказани лечебни качества. Минералните води във Велинград лекуват нерви и диабет, а в Сандански и Банкя - белодробни и сърдечни заболявания. За костно-ставните заболявания специалистите препоръчват водите в Павел баня и Момин проход. Хисаря може да ви помогне, ако имате бъбречни или стомашно-чревни проблеми. А любителите на горещи минерални извори сигурно ще предпочетат Вършец или Кюстендил, Костенец или Сапарева баня. Но полезни минерални води има навсякъде - в Пирин и Рила, в Родопите и Стара планина, в Средна гора.

e)

Не подценявайте и атрактивните цени, които българските балнеоцентрове предлагат. Те са просто несравними с цените, които трябва да платите за балнеология в Баден-Баден, Виши или Карлови вари, без това да се отразява на качеството на обслужване и на разнообразието от процедури. Елате и се убедете сами, че тук наистина водата лекува и тялото, и душата.

3. Допуните реченице:

a)

Имате шансу да искористите више ... бањског лечења или профилаксе.
Ако сте на мору, можете да искористите ... разноврсних бањских процедура.
Већина великих хотела ... својим сопственим центровима за бањско лечење.
Бањски центар у Поморију је ... популаран са својим лековитим блатом.
Минералне воде у Велинграду ... живце и дијабетес.
Љубитељи изворишта топле минералне воде можда би ... Вршец или Ћустендил.

b)

Изворишта корисне минералне воде има ... у Бугарској.
Немојте потцењивати ни привлачне цене које вам ... бугарски бањски центрови.
Цене су једноставно ... са ценама које морате да платите у Баден-Бадену
То не утиче на квалитет услуга и ... процедура.
Уверите се сами да овде вода ... лечи како тело, тако и душу.
Минералне воде у Санданском и Банкји лече ... плућа и срца.

4. Испуните таблицу по узорку (0), утврдите, одговарају ли тврдње садржају текста:

0. Већина великих хотела у Бугарској располаже својим сопственим центровима за бањско лечење.
1. Ако сте на мору, можете да искористите предност зимовања са скијањем.
2. Бањски центар у Поморију је популаран по свом лековитом блату.

Тачно	Нетачно
X	

3. У Бугарској има 500 изворишта лековите воде.
4. Ако сте изабрали да у Бугарској проведете свој одмор, можете да спојите забавно са корисним.
5. Хисарја може да вам помогне ако имате проблема са живцима.
6. Минералне воде у Санданском и Банкји лече обољења плућа и срца.
7. Изворишта корисне минералне воде има свугде у Бугарској.
8. Цене које нуде бугарски бањски центрови једноставно неупоредиве су са ценама које морате да платите у Банкји.
9. За лечење болести костију и зглобова стручњаци препоручују лековиту воду у Павел-Бањи и Момином Проходу.
10. Највећи бањски центар је на Балканском полуострву у хотелу „Амбасадор“ у holiday клубу „Ривијера“.

ГРАМАТИКА

Инструментал

Инструментал без предлога

1. Инструментал објекта

а) Инструментал за означавање објекта којим неко влада, управља или руководи:

Моторним возилом у саобраћају на путу може самостално да управља само лице које има важећу возачку дозволу.
Моћан систем информација је завладао светом.

б) Инструментал за означавање средства којим се врши радња:

Одвезли су се до оближњег бара „на гласу“ **двоточкашима**.
У непроветреном мирису прашине и **пасте којом се полира** стари орахов фурнир проводио сам сате.
Сваког дана идем на посао **аутобусом**.
Време **својим велом** тихо прекрива прошлост.
„**Снабдевање водом** за пиће становништва Србије“
Банкарски чиновник из Волстрита, користио се, за повратак кући, **возом** у 4.50.
За повратак кући понекад се користимо **аутобусом** из неког од оближњих села.

2. Инструментал глаголске одредбе

а) Инструментал за означавање узрока или циља:

Можемо да будемо заведени **брзим** и „**процесираним**“, **сажваканим информацијама** са мреже.
Поводом овог бизарног шаливције који се умувао у енциклопедију, можемо да замислимо колико има нетачних података на глобалној мрежи.

б) Инструментал за означавање начина вршења радње:

Рекао је једва чујним и **дрхтавим гласом**...

Зараза се шири алармантно брзином.
Једанпут сам кришом поводио очеве књиге из витрине.
Конзумирањем флаширане воде и ми желимо да се приближимо Европи.
Младић је **једноставним потезом** раздвојио две странице ових возила.
Можете *пред целим друштвом* се похвалити својом собом.

в) Инструментал за означавање времена вршења радње:

Приликом пројектовања, изградње, плаћања радова, и процене ради опорезивања – сви зидови, подови и плафони су стиснути.
Годинама се овај тајни промет људима одвијао без икаквих препрека.
Суботом и **недељом** остајем код куће.

г) Инструментал за означавање места вршења радње:

Возећи се тротоаром по центру Менхетна на тротинетима младић и девојка привукли су само пажњу радозналих туриста
Нашом улицом пролази аутобус 121 од центра града до нашег насеља.

3. Инструментал именског предиката

Пертле великих ципела су ми се чиниле **дебелим** као бродска ужад.
Европска унија ову пограничну зону сматра **једном** од великих главобоља у погледу безбедности.
Већина људи зубну пасту сматра **проналаском** нашег доба.
Институција интернета сматра се **једним** од најдемократскијих средстава масовне комуникације.
Већина великих хотела располаже **својим сопственим центрима** за бањско лечење и **базенима са минералном водом**

4. Инструментал допуне

У свету живи много људи **пореклом** из Србије.
Кафа је **пореклом** из арапског света.
Они **својим знањем** и **великом енергијом** доприносе да сваки нови меч буде специјалан доживљај за гледаоце и љубитеље ове врсте спорта.

5. Прилошки инструментал

Реализација овог метода грађења у стамбеним солитерима условљена је **претходним утврђивањем** права и обавеза између станара.
Имао је ужасно велике тегобе *праћене* **јаким стомачним проблемима**.
Нашао се одмах *окожуен* **знатижељним друговима**.
Тај сто био је све до тепиха *прекривен* **широким столњаком**.
Овде има само шумовита брда *испресеца*на **тајним стазама**.

Инструментал са предлогом

1. Инструментал са предлогом *с/ са*:

а) Предлог *с/* са употребљава се за означавање друштва с којим се врши радња, односно за означавање члана заједнице, саучесника у радњи и сваки предмет, стање или особина коју неко/ нешто има стално или привремено у време вршења радње:

Увече излазимо заједно с Маријом у пицерију.

А шта да радимо с Миланом?

Идеш ли и ти са нама?

Највише времена проводим са баком Станком.

Тада идем са својим укућанима у брда изнад града где шетамо по шумама.

Неколико пута сам са друговима био у биоскопу.

Кажи ми, лепо и поштено, са ким си играо карте.

Носим са собом вокмен.

Можда јој купимо кишобран са цвећем?

Носи широке сукње и једнобојне свилене блузе са дугачким рукавима.

Не воли ципеле са високом штиклом.

Понекад лети стави сламени шешир са широким ободом.

Он је мушкарац средњих година са наочарима.

Он је увек у сивом оделу класичног кроја са прслуком, краватом и кошуљом на уске пруге.

Код куће отац обично иде у старим панталонама са трегерима и кошуљи са кратким рукавима.

Собе су са високим плафонима, дебелим зидовима и дашчаним подовима.

Трпезарија је просторија са великим трпезаријским столом и са кристалним лустером изнад њега.

На зиду је портрет деде и бабе са златним рамом.

Главни оброк је био кувани тиринач са печеном пилетином и тзв. кери-сосом

Проналазачи тога доба правили су посебну смесу од трава с разним додацима.

У њиховим двориштима видимо баште са цвећем, поврћем или воћкама.

Препоруке стручњака су да се вода из чесме комбинује са флашираном водом.

Моја мама се облачи доста скромно, али са укусом.

Мој отац је онизак мушкарац који се бори са сувишним килограмима.

Може се радити и о нечему са употребном вредношћу.

То је разумљиво с обзиром на чињеницу да се највеће трговинске куће и њихови објекти са великом и разноврсном понудом налазе управо у главном граду.

Ако сте изабрали да у Бугарској проведете свој одмор, можете да спојите забавно са корисним.

На српској граници са Бугарском путници чекају да погранична полиција провери њихове путне исправе.

За разлику од већег дела српске границе са Румунијом ка северу, овде нема широких река.

Исти је случај са београдским насељем Рушањ, где нигде не пише где сте дошли и како да се вратите.

Да ли више волите зимовање са скијањем?

Хисарја може да вам помогне ако имате проблема са бубрезима или са стомаком и цревима.

Цене које нуде бугарски бањски центрови једноставно неупоредиве су са ценама које морате да платите у Баден-Бадену, Вишију или Карловим Варима.

б) Понекад инструментал са предлогом *с* може означавати и време вршења радње:

Интернет је с временом постао најпопуларнији медијум.

С годинама ситуација се мења.

С годинама човек на све гледа лепше него кад је млад.

2. Инструментал са предлозима *међу, над, под, пред* и *за*:

а) Ови предлози одређују пре свега место вршења радње:

Међу осталима, народњак Милош Бојанић и привредник из Зрењанина Миле Драгић, скућили се у вилама с погледом на фрушкогорска брда.

Кријумчари људи се пробијају ка западу **под заштитом таме**.

Под „употребном вредношћу“ мислимо на храну.

Можете **пред целим друштвом се похвалити својом собом**.

Укућани и гости су се смењивали **за столом**.

То је копање по орману сваког јутра у *потрази* **за нечим** што ћете обући.

Гости се често смењују **за столом**.

б) У инструменталу са предлогом *за* могу буду такође имена која изазивају осећања или расположења:

Слава није пробудила *жеђ* **за некретнинама** у случају Ђорђа Балашевића.

Његова *глад* **за знањем** је била неугасива.

Речник

владати, владам [vládati, vládām] владея, управљам, царувам
завладати, завладам [zavládati, zàvládām] да завладея; да започна да владея (да управљам)

управљати, управљам [ùpravljati, ùpravljām] управљам, рководя

руководити, руководим [rukovòditi, rukòvodīm] рководя

моћан, моћна, моћно [mòćan, mòćna, mòćno] могъщ, моцнен

самосталан, самостална, самостално [sàmostālan, sàmostālna, sàmostālno]
самостоятелен

моторни, моторна, моторно [mòturnī, mòturnā, mòturnō] моторен | **моторно возило**
[mòturnō vòzilo] моторно превозно средство (МПС)

важећи, важећа, важеће [vážēćī, vážēćā, vážēćē] валиден

возач, возача [vòzāč, vozáča] шофьор, водач

возачки, возачка, возачко [vòzāčkī, vòzāčkā, vòzāčkō] шофьорски

дозвола [dòzvola] разрешение, разрешително | **возачка дозвола** [vòzāčkā dòzvola]
шофьорска книжка, свидетелство за правоуправление

вео, вела [vèo, vèla] воал

прекривати, прекривам [prekrívati, prekrívām] покривам, завивам

прекрити, прекријем [prèkriti, prèkrijēm] да покрива, да закрия

прекривен, прекривена, прекривено [prekriven, prekrivèna, prekrivèno] покрит,
закрит

прошлост [pròšlòst] минало

узрок [ùzrok] причина

одредба [òdredba] определение; наредба, распоредба | **глаголска одредба** [glágolškā
òdredba] сказуемно определение

предикат, предиката [predikāt, predikáta] сказуемо

именски, именска, именско [ìmenskī, ìmenskā, ìmenskō] именован | **именски предикат**
[ìmenskī predikāt] именовано сказуемо

допуна [dòpuna] допълнение

енергија [enèrgija] енергия

допринети, допринесем [doprìnēti, doprinèsēm] да допринеса
доприносити, доприносим [doprinòsiti, doprìnosīm] допринасям
меч [mèč] мач, спортна среща, състезание
специјалан, специјална, специјално [spècijālan, spècijālna, spècijālno] специален
доживљај [dòživljaj] преживяване; приключение, преживелица
гледалац, гледаоца [glèdalac, glèdaoca] зрител
прилошки, прилошка, прилошко [príloškī, príloškā, príloškō] адвербиален (*прил. от прилог 'наречие'*)
означавање [označávanje] означаване
члан [člân] член
заједница [zàjednica] колектив, общност
саучесник [sàučesnīk] участник (*в нешто заедно с друг*); съучастник
стање [stánje] състояние, положение
привремен, привремена, привремено [prìvremen, prìvremena, prìvremeno] временен
изазивати, изазивам [izazívati, izàzìvām] предизвиквам
изазвати, изазовем [izàzvati, izazòvēm] да предизвикам
осећање [òsećānje] чувство
расположење [raspoložénje] настроение
глад *ж* [glâd] глад
неугасив, неугасива, неугасиво [neugàsiv, neugàsiva, neugàsivo] неугасим